

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Kastélypark

Utoljára módosítva: 2014-09-02 12:28:18

Megye: Vas

Községhatár: Vép

A terület kiterjedése: 12.8955 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1960

GPS koordináták: EOV: 473450; 212200

Felmérést végző személy(ek) neve: Gyöngyössy Péter

E-mail címe(k): kerekerdo@invitel.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A vépi kastélypark Vép város központjában található, a Szombathely felől Vépre menő főút mellett. A bejárat is erről az útról nyílik. Az utca neve Szent Imre út. A kerítéssel körbevett területen számos intézmény található, számos épület, sportpálya, tó, stb. Alapvetően az egész terület parkosított. A teljes területnek csak a déli fele védett a kastélyhoz kapcsolódó, legöregebb fákkal rendelkező, nagyrészt elvadult terület.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

A vépi kastélyt a kastélyokkal foglalkozó szakirodalom Erdődy-kastélyként tartja nyilván. A teljes terület 29,5 hektár, melynek a fele, a déli rész védett. A vépi uradalmat először IV. László király adományozó levele említi. 1496-ban Erdődy Bakócz Tamás esztergomi érsek kezére kerül a birtok. A vépi park alapítója Erdődy Sándor (1802-1881). A kastélyt Tudor stílusban átépíti, a kertet tájképi stílusban átalakítja. Ő volt az első aki tudatosan alkalmazott nagy mennyiségben tűlevelűeket és örökzöld lomblevelűeket, különösen puszpángokat. Komoly tölgy gyűjteményt hozott létre. Jelentős volt a kert évelő gyűjteménye is. A park valamikor 41 hektár kiterjedésű volt. Két halastó is volt benne. A park kialakítása a kastély építésével együtt a XVII-XVIII. századtól az egykori tölgy-kőris-szil ligeterdő átalakításával történt. A fenyőféléket Erdődy Sándor hozatta Angliából és Franciaországból. Utazásai során ismerte meg az angol szentimentalista kerteket, ezért saját kastélyának parkját is barokk kertből tájképi parkká alakítja. Az 1850-es években a kastély délnyugati sarkához pálmaházat épített, télikertet is létesített. Az épület előtt (déli rész) virágdíszes partert hozott létre, melyet törpe puszpáng (*Buxus sempervirens* var. *suffruticosa*) sövény szegélyezett. Szökőkút is állt itt. A vépi volt az első igazi gyűjteményeskert Vas megyében. Ezzel a Szelestei és a Kámoni Arborétumot is megelőzte. Sokáig, 78 féle fenyő és 227 féle lombos fajjal a vépi volt a leggazdagabb Vas megyei fásszárú gyűjtemény. A híres tölgy-gyűjtemény 28 féle észak-amerikai tölgyféleséget tartalmazott. Az épület délnyugati sarkánál lévő mamutfenyő (*Sequoiadendron giganteum*) 1860. körül került a gyűjteménybe és így valószínű a faj legidősebb hazai példánya volt. 1945 után a pusztulás évei következtek. A kastély berendezését műkincseit tönkretették. 1962 óta Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola működik benne. Az tágabban értelmezett kastélyparkba számos szocreál épület került, aszfaltos, autóval járt úthálózat épült. Egy 1993-as dendrológiai gyorsfelmérés szerint a teljes területen 53 féle fenyő és 135 féle lombos fa és cserjefajt

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

regisztráltak. Több méretes példánya van itt a kaukázusi jegenye fenyőknek (*Abies nordmanniana*), gyantás cédrusoknak, platánoknak. A területen átfolyik a Kazár-Borzó-patak, melybe több kisebb vízfolyás is bele folyik. Helyenként természetközeli vizes élőhelyek alakultak ki. Bár nem része a védett területnek mégis fontos megemlítenünk az Északnyugati részen található nádas szegélyű tavat, mely jelentősen gazdagítja a terület élővilágát. A nem védett részen számos épület, és út épült de itt is sok a növény. Szinte minden talpalatnyi helyre fákat virágokat ültetnek Érzékelhetően minden korszaknak megvolt a maga kedvelt fafaja (tuják, platánok, cédrusok) A szocreál vasbeton épületek érdekes elegyet alkotnak a sok fával és egyéb növényzettel. Ottjártunkkor (2013. július) azt tapasztaltuk, hogy a park nagy része teljesen elvadult. Sétautak nincsenek, csak egy feltáróút halad körbe. Nagy részén évtizedek óta nem volt semmilyen fenntartási munka. A déli részen a főút mentén van némi kaszálás, de itt is a fára felfutott kiágasodott borostyánokat csupán elvágták alul s ma torzóként száradnak a fákon. Az egykor nagy műgonddal ültetett fákat mára felfalta a természet. Az egzótákat hazai juharok, kőrisek nőttek be. Sok helyütt embermagasságú az aljnövényzet, többnyire csalán, vagy magaskórós, ártéri jellegű növényzet borítja. A kidőlt és kiszáradt fákat sem távolítják el. Az ember egyik szeme sír a másik nevet. Ami kedvezőtlen egy gyűjteményes kert szempontjából, az kedvező a vadon élő élővilág szempontjából. Ebben a vadonban szinte "bármilyen" lehet. A nagyvadakat a kerítés kizárja. Bár a terület bejárata a kisváros központjában van, maga a kastély parkja a település szélével határos. Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) Somkuthy Ferenc - Tóth József: Vas megye arborétumai és kúriakertjei; Életünk-Faludy Ferenc Alapítvány kiadása, 2000.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

A terület védettségének célja eredetileg az Erdődy-kastély parkjának védelme volt. Elsősorban az ott található dendrológiai gyűjtemény megóvása, annak térszerkezeti jellemzőivel. Mára a park teljesen elvadult, nagyrésze erdőszerű. Az eredeti védelmi cél, tehát sérült, de a terület elvadulása kedvez a vadon élő élővilágnak, elsősorban az állatvilágnak. A területen átfolyik a Kozár-Borzó-patak, mely jogilag ugyan nincs benne a védett területben, gyakorlatilag mégis szerves része annak. Ezen kívül még számos kisebb vízfolyás, van a területen, melyek tovább gazdagítják a terület élővilágát. A bekírtett terület nem védett északi felén, számos szocreál épület és egyéb létesítmény van, de szinte mindenhol fák vannak, köztük különleges egzóták, sokféle fenyőfaj. Ettől sajátos eklektikus hatása van a terület ezen részének, mely szintén szerves egységet alkot a ténylegesen védett ősparkkal. A terület északnyugati részén egy nádas szegéllyel rendelkező tó is található, mely szintén jelentős vizes élőhely ebben a furcsa környezetben.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

% Erdő

% Gyep

% Cserjés

% Vizes terület

100 % Egyéb

A terület elvadult kastélypark

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):

P6: park

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás,

Egyéb típus:

Jellemzőik, intenzitás:

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Özönnövények irtása, Vadkizárás,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Kevés

Japánkeserűfű: Kevés

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) -

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám:

Állapotuk: Régi megyei védettséget jelző tábla

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámmal kell megadni)

Téltemető Teleki virág

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

éti csiga (*Helix pomatia*) nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*) Kisasszony-szitakötő (*Calopteryx virgo*) Zöld varangy (*Bufo viridis*) Erdei béka (*Rana dalmatina*) Kecskébéka (*Rana esculenta*) Zöld levelibéka (*Hyla arborea*) Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) Fűrge gyík (*Lacerta agilis*) Lábatlan gyík (*Anguis fragilis*) Vízisikló (*Natrix natrix*) Egerészölyv (*Buteo buteo*) Fűrge gyík (*Lacerta agilis*) Karvaly (*Accipiter nisus*) Fekete harkály (*Dryocopus martius*) Nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) Zöld küllő (*Picus viridis*) Nyaktekercs (*Jynx torquilla*) Holló (*Corvus corax*) Sárgarigó (*Oriolus oriolus*) Énekes rigó (*Turdus philomelos*) Fekete rigó (*Turdus merula*) Vörösbegy (*Erithacus rubecula*) Házi rozsdafarkú (*Phoenicurus ochruros*) Erdei pinty (*Fringilla coelebs*) Zöldike (*Carduelis chloris*) Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*) Széncinege (*Parus major*) Barátcinege (*Parus palustris*) Kékcinege (*Parus caeruleus*) Csicsörke (*Serinus serinus*) Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*) Csilpcsalpfűzike (*Phylloscopus collybita*) Csuszka (*Sitta europaea*) Mókus (*Sciurus vulgaris*) Vakond (*Talpa europaea*) stb Erdei béka Barna varangy Zöld varangy Leveli béka Fűrge gyík Vízisikló Törékeny kuszma Erdei fülesbagoly Karvaly Nagy fakopáncs Zöld küllő Nyaktekercs Fekete harkály Fekete rigó Énekes rigó Vörösbegy Sárga rigó Szajkó Örvös galamb Meggyvágó Erdei pinty Széncinege Barátcinege Zöldike Barátposzáta Csilp csalp fűzike Sün Mókus Denevérek Nagy szarvasbogár stb.

5. Egyéb észrevétel

A területet fel kellene tárnai gyalogutakkal, egyes valóban értékes egzótáit ki kellene szabadítani, de érdemes lenne meghagyni egyes részeket az "ősdzsumbuj" jellegű Felhasznált források: 1.) <http://koszegitk.blogspot.hu> (Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont blogja; szerkesztő: Tompa Tibor) 2.) Somkuthy Ferenc - Tóth József: Vas megye arborétumai és kúriakertjei; Életünk-Faludy Ferenc Alapítvány kiadása, 2000. Felhasznált térképi források: 1.) www.vasteir.hu (Vas Megyei Térinformatikai Rendszer) 2.) <http://erdoterkep.nebih.gov.hu/> (Nyilvános interaktív erdőterkép a NEBIH honlapján)